

Luz azul trainingen, advies & coaching – Nieuwsbrief 2011 • 2

In deze nieuwsbrief:

- De 17 gezichten van China
- Maandelijks columns op www.viceversaonline.nl

面子

Op het Europese Congres van Interculturele trainers dat ik onlangs in Polen bezocht, werd ik aangenaam getroffen door een workshop van Darren Chong, een Chinese Maleisiër die tegenwoordig als intercultureel trainer in Polen werkt. Zijn workshop ging over 'Gezicht' in China en Europa. In een bijzondere ontdekkingstocht gingen mensen van meer dan 20 landen met elkaar aan de slag met dat begrip 'Gezicht'. Dat leverde verrassende resultaten op die ik, met zijn toestemming, hier graag met u deel.

Een workshop over 'gezicht', hoezo? Gezicht is een van de belangrijkste concepten van de Chinese cultuur. Het gaat hierbij niet letterlijk over je fysieke gezicht, maar vooral over sociale aspect in de zin van waardigheid. Het raakt aan eer, status, reputatie en geloofwaardigheid en is een concept dat voortkomt uit een collectivistische cultuur. In een dergelijke omgeving is het van groot belang hoe men wordt gezien door anderen, namelijk zodanig dat de waardigheid, dus het gezicht, hoog zijn.

Het interessante is dat de Chinezen wel 17 uitdrukkingen hebben voor 'gezicht', gerubriceerd in vijf hoofdkenmerken. Aangezien wij Nederlanders nauwelijks terminologie voor 'gezicht' hebben, omschrijf ik die begrippen hier om er enig gevoel bij te krijgen. Zo kan 'gezicht' gemeten worden. Er bestaan uitdrukkingen voor een groot gezicht (Mianzi da), een klein gezicht (Mianzi xiao), geen gezicht (Mei mianzi) en voor een vergelijking: zijn/haar gezicht is groter.

Ook kan 'gezicht' veranderen. Je kan gezicht verliezen (het enige begrip dat in het Nederlands een vertaling heeft: gezichtsverlies), maar gezicht kan ook toenemen en hersteld worden. Let op het subtiele verschil tussen die laatste twee. Herstellen en toenemen zijn sociaal gezien twee heel andere processen. Als je je gezicht moet herstellen, dan is er al schade geweest. Daar waar wij gezichtsverlies misschien al niet zo leuk vinden, zal een Chinees er alles aan doen zijn gezicht niet te verliezen.

Boeiend vond ik dat 'gezicht' ook uitgewisseld kan worden. Je kan 'gezicht' lenen en zelfs kopen! Dan gebruik je een derde partij om respect, status, contacten en populariteit voor jezelf te winnen. Dat kan door letterlijk naast iemand te lopen. Je wordt dan gezien met die persoon. Wandelend naast een persoon met een *Mianzi da* leidt dus tot gezichtstoename voor jou, maar voorkomt te worden gezien met iemand met *mianzi xiao*.

'Gezicht' is geen losstaand verschijnsel, het is een wederkerig proces. Iedereen heeft gezicht, je geeft elkaar gezicht. Dit betekent zoveel als dat iedereen elkaar onderling respecteert en eer betoont. Maar er is ook zoets als het gezicht van *de* Chinees en dat van een bedrijf, dus de goede naam en reputatie van het land of bedrijf. Als burger of medewerker heb je daar een verantwoordelijkheid voor, vandaar de wederkerigheid.

Tot slot wordt 'gezicht' in de interactie beïnvloed door anderen. Hier komt dus ook interculturele communicatie om de hoek kijken. Liu Mianzi is de uitdrukking voor het beschermen van iemands gezicht. Dat betekent dus dat jij een verantwoordelijkheid hebt voor de waardigheid van de ander. Dit doe je door prettige constructieve communicatie en vooral geen directe plenaire kritiek te uiten. Je kan ook aan gezicht bijdragen: je geeft een ander gezicht, onder andere door het geven van complimenten. Het 'belonen' van gezicht gaat nog een stap verder: je accepteert of doet iets dat je niet hoeft te doen, maar dat wel meer 'gezicht' voor die persoon oplevert. En dan is er ook nog 'het liefhebben van gezicht', dit is je eigen gevoelens beschermen zodat je niet geraakt wordt.

In de workshop op het congres werden wij ingedeeld naar nationaliteit en gevraagd hoeveel feeling wij met bovenstaande begrippen hadden. Hoe voelde u zich toen u bovenstaande las? Heeft u enig idee voor Hollanders in het algemeen? De boeiende uitkomst van onze exercitie was dat van alle Europese nationaliteiten de Nederlanders en Scandinaviërs het minst konden met de bovenstaande uitdrukkingen van 'gezicht'. We herkennen iets van gezichtsverlies, status en waardigheid, maar weinig subtiel en al helemaal niet in de finesses van de Chinezen. Wij hebben er domweg geen gevoel bij, noch woorden voor. De Britten daarentegen, maar ook de Zuid-Europeanen, herkenden zich al veel meer in de begrippen en hadden er eigen vocabulaire voor. We weten verder dat er in Azië, het Midden-Oosten, Afrika en Latijns-Amerika eengerelateerde culturen zijn, waarin gezicht ook een belangrijke rol speelt. Dit is een indicatie dat vaak wij Hollanders, en niet de anderen, vaak de uitzondering in de wereld zijn.

Dus wat doen we met deze wijsheid? Communiceert u met Chinezen, maar ook alle andere Aziaten, vergelijk dat dan met de bekende porseleinkast. Hoe gaat u te werk? Als de spreekwoordelijke olifant, rechttoe rechtaan uw boodschap overbrengend? Of lukt het u de ander te allen tijde respectvol te bejegenen en mogelijke zakelijke verschillen niet 'vol in het gezicht' ten overstaan van allen te bespreken, maar op een indirecte wijze aan te pakken? Het afwisselen van plenaire en een-op-een gesprekken in de wandelgangen en zelfs via tussenpersonen of met behulp van ('gezichtsvrije') e-mails en sms-jes zal behulpzaam zijn. Alle manieren die directe confrontaties (in het gezicht) vermijden, helpen in uw contact met de Chinezen. Want "China verandert, maar de Chinezen niet" (volgens mijn Chinese collega).

Nieuws over Luz azul trainingen, advies & coaching

Nieuw: Maandelijkse column over Intercultureel Vakmanschap.

Vice Versa is het vakblad over ontwikkelingssamenwerking. Sinds september heb ik een maandelijkse column over Intercultureel Vakmanschap op Vice Versa online: <http://www.viceversaonline.nl/author/yvonne-van-der-pol/>

Langs de Interculturele Meetlat – artikel in Vice Versa

In de oktobereditie van het vakblad deden drie professionals uit de IS-sector de Intercultural Readiness Check. Hun ervaringen en reflecties zend ik u op verzoek graag toe.

Ik wens u veel succes in uw werk.

Met vriendelijke groet, Yvonne van der Pol

Luz azul trainingen, advies & coaching • De la Reystraat 44 • 3851 BH Ermelo
0341-267054 • 06-13328232 • skype: yvonne.van.der.pol
info@luzazultrainingen.nl • www.luzazultrainingen.nl